

Tarix və arxeologiya departamentinin müdiri: Roza Arazova
Təsdiq edirəm:

Ümumi məlumat	Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı	HİST 203, Müharibələr tarixi, 3 kredit
	Fakültə	Təhsil fakültəsi
	Departament	Tarix və Arxeologiya departamenti (309 "O" otaq)
	Proqram (bakalavr, magistr)	Bakalavr
	Tədris semestri	Yaz 2019
	Fənni tədris edən müəllim (lər)	MSc. Orxan Zamanov
	E-mail:	Orkhan.zamanov@khazar.org ordukaqan@gmail.com
	Telefon:	(012) 421-79-16 (departament № 219)
	Mühazirə otağı/Cədvəl	
	Məsləhət saatları	Tələbələrlə və auditoriya ilə razılaşdırılan vaxtda
Prerekvizitlər	Yoxdur	
Tədris dili	Azərbaycan dili	
Fənnin növü (məcburi, seçmə)	Məcburi	
Dərsləklər və əlavə ədəbiyyat	<p>A. Əsas:</p> <ol style="list-style-type: none"> Mühazirə mətnləri Azərbaycan tarixi. Yeddi cildə. I-III cildlər, Bakı, 2007. Əhmədov S.Ə. Azərbaycan silahları IX-XVII əsrlərdə: təkamül və inkişafı. Bakı, 2017, 537 s. Əliyev N.A. Azərbaycanın hərbi tarixi. 1-ci hissə (Azərbaycanda qədim dövrdə hərbi tarixi hadisələr). Bakı, 2016, 144 s. Əliyev N.A., Əhmədov S.Ə. Şirvanşahlar dövlətinin hərbi-dəniz donanması (IX-XIII əsrlər). Bakı. AAHDM, 2003, 116 s. Süleymanov M.S. Azərbaycanın qədim və orta əsrlər hərbi tarixi. Bakı, Elm və Təhsil, 2016, 416 s. Türk savaşı sənəti. Ə.Əsgər və M.Qırçaq. Bakı, Yazıçı, 1996, 176 s. Türk savaşı sənəti. B.İyiat, Ankara, Kripto, 2017, 204 s. Всемирная история войн: Харперская энциклопедия военной истории, кн. первая 3500 год до Р. Х. - 1400 год от Р. Х Э. Р. Дюпюи, Т. Н. Дюпюи. Санкт-Петербург: Москва: Полигон, АСТ, 1997, 937 с. Всемирная история войн: Харперская энциклопедия военной истории, кн. вторая 1400 год. - 1800 год. Э. Р. Дюпюи, Т. Н. Дюпюи. Санкт-Петербург: Москва: Полигон, АСТ, 1997, 894 с. Всемирная история войн: Харперская энциклопедия военной истории, кн. третья 1800 год. - 1925 год. Э. Р. Дюпюи, Т. Н. Дюпюи. Санкт-Петербург: Москва: Полигон, АСТ, 1997, 1016 с. Ломазофф А. Всемирная история войн. С древнейших времен до наших дней. Москва, Колибри, 2015, 320 с. <p>B. Əlavə:</p> <ol style="list-style-type: none"> Трактаты о военном искусстве/ Сунь-цзы, У-цзы; пер.с кит. Н.И. Конрада. Москва, АСТ:Астрель: СПб.: Terra Fantastica. 2011, 606 с. Искусство войны: Антология военной мысли/сост., Р.Светлова. Санкт-Петербург: Амфора.ГИД Амфора, 2009, 542 с. Клаузевиц К. О войне /Пер.с нем. А.К. Рачинского. Москва: Эксмо, 2013, 512 с. Dennen, J. M. G. V. D. The origin of war: the evolution of a male-coalitional reproductive strategy. Groningen, GUP, 1995, 843 p. 	

	<p>17. Əhmədov S.Ə., Cəfərova E.B. Azərbaycanın orta əsr silahları (arxeoloji materiallar əsasında). Bakı. Elm, 2005, 156 s.</p> <p>18. Lorge, Peter A. The Asian Military Revolution. From Gunpower to the Bomb. Cambridge, CUP, 2008, 188 p.</p> <p>19. Агаев Ю.Ш., Ахмедов С.А. Военное искусство тюрков в огузском эпосе «Китаби Деде Горгуд». Баку, OL ММС, 2014, 137 с.</p> <p>20. Бёртон Ричард Ф. Книга мечей. Холодное оружие сквозь тысячелетия./пер.с англ. Д.Лихачева. Москва, ЗАО Центрполиграф, 2008, 399 с.</p> <p>21. Макьявелли Н. О военном искусстве. Сочинения исторические и политические: пер.с итал. Москва: Астрель, 2012, 318 с.</p> <p>22. Мамедов С.Г. Источники военного права в Азербайджане в XIII-XV вв. Баку, Nafta-Press, 2008, 233 с.</p> <p>23. Сражения, изменившие ход истории: с древности до XV века. (Н.И. Девятайкин, А.Н. Галямичев, А.А. Конопленко, В.Н. Парфёнов, А.П. Пашинин, Ю.Г. Степанов). Саратов, Лицей, 2005, 528 с.</p> <p>24. Хилленбранд Кэррол. Крестовые походы. Взгляд с Востока: мусульманская перспектива/пер с.англ. Санкт-Петербург, Изд.ДИЛЯ, 2008, 672 с.</p> <p>25. Эпоха крестовых походов./под ред. Э.Лависса и А.Рамбо, пер. М.Гершензона. Москва, АСТ; СПб., Полигон, 2007, 1086 с.</p> <p>*Mövzu üzrə əlavə ədəbiyyat dərs zamanı tövsiyyə olunacaq.</p>		
Kursun veb saytı	<p>http://www.ebooks.az/category_history.html, http://history.az/, http://www.tarix.gov.az/books.php, mod.gov.az militera.lib.ru preslib.az</p>		
Tədris metodları	<p>Mühazirə</p> <p>Qrup müzakirəsi</p> <p>Praktiki tapşırıqlar</p> <p>Praktiki məsələnin təhlili</p> <p>Digər</p>	Tədris metodları	<p>Tədris prosesində aşağıdakılar nəzərdə tutulur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mühazirələr • Mövzu ətrafında müzakirələr (məşğələ) • Xəritələrdən, kompüterdən, video və digər əyani vəsaitlərdən istifadə • Bəzi mövzularla bağlı dərslərə digər mütəxəssislərin dəvət edilməsi. • Muzeylərə tədrisin əyaniliyi ilə bağlı ekskursiya (Dərs vaxtında və ondan əlavə müəyyən olunmuş günlərdə Bakı şəhərinin muzeylərinə ekskursiya nəzərdə tutulur).
Qiymətləndirmə	Komponentləri	Tarix/son müddət	Faiz (%), bal
	Aralıq imtahanı (imtahanın keçirilməsi forması - yazılı, test və açıq suallar)	(Mövzular: Giriş, Qədim Şərqi müharibələri və hərbi işi, Antik dövlətlərin və Avrasiya xalqlarının, feodalizm dövrünün müharibələri).	30 bal
	Praktiki məsələ	Nəzərdə tutulmayıb	
	Aktivlik	Tam aktivlik bəli dərslərdə, diskussiyalarda, prezentasiyalarda və elmi seminarlarda fəal iştirak edən tələbələrə verilir.	10 bal
	Yoxlama	Kurs boyu iki yoxlama yazı keçirilməsi nəzərdə tutulur. Birinci yazı aralıq imtahanı öncəsi, ikincisi yekun imtahan qabağı.	10 bal (5+5)

		Hər yoxlama işi 5 bal ilə qiymətləndirilir.	
	Kurs işi (Layihə) Sərbəst yazı	Xəzər Universitetinin iştirakçısı olduğu layihədə aktiv fəaliyyət və ya məqalə	5 bal
	Prezentasiya/Qrup müzakirə/Fərdi iş	Qədim müharibələr tarixi ilə bağlı seçmə mövzu ətrafında müstəqil fərdi təqdimat hazırlanması (Mövzular dərslər vaxtı təqdim olunacaq və son dərslərdən üç gün əvvəl təhvil verilməlidir) Qeyd: Plagiat halları qəti qadağandır! Sərbəst işlə əlaqədar bütün tapşırıqların qısa təsviri, təqdim olunma şərtləri, vaxtı və qiymətləndirmə üsulu dəqiq göstərilir.	5 bal
	Final imtahanı (imtahanın keçirilməsi forması - yazılı, test və açıq suallar)	Yanvar (Son orta əsrlərin, yeni dövrün və müasir çağın hərbi işi və müharibələri).	40 bal
	Praktiki məşğələ	Nəzərdə tutulmayıb	
	Yekun		100 bal
Kursun təsviri	<ul style="list-style-type: none"> • Müharibələrin bəşəriyyət tarixinin başlanğıcında yeri; • Qədim Şərq və Antik dövr ölkələrinin dövlətçiliyi və siyasətinin formalaşmasında müharibə faktoru; • Orta əsr və Yeni dövrdə müharibələrin mahiyyəti və aparılması • Müharibələrin dünya iqtisadiyyatına elmi-texnologiyasına və mədəniyyətinə təsiri və təkan verməsi. • Tarixi Azərbaycanın müharibələri və hərbi işi. • Müasir sivilizasiyasının yaranması və onun müharibələri • Dünya müharibələrinin müasir dünyanın formalaşmasında rolu. 		
Kursun məqsədləri	<p>“Müharibələr tarixi” fənni Azərbaycan Respublikasının ali tarix təhsili sistemində tədris olunan zəruri fənnlərdəndir. Fənnin tədrisini zəruri edən əsas amillər – insanlıq tarixinin vacib məsələsini təşkil edən müharibələrin mənşəyi və tarixinə həsr olunub. Bu fənn yeni fənnlərarası baxışın tətbiqi və elmi texniki tərəqqi dövrünün tələblərinə uyğun yeni üsul və metodların müasir dünya elminə sirayət etməsilə bəşəriyyətin tarixi inkişafının qanunauyğunluqlarını tətbiqi üçün müasir elmi tədqiqatın üstün cəhətlərinin öyrədilməsi, müasir savaqların və münaqişələrin yaranmasının, təkamülünün səbəblərinin araşdırılmasında iqtisadi və ictimai amillərin qarşılıqlı rolunun üzə çıxarılmasıdır.</p> <p>“Müharibələr tarixi” kursunun başlıca məqsədi - tələbələrdə müharibə və onun tarixin inkişafında yeri, yaranması, mərhələləri, təsnifatlaşması və qarşısının</p>		

<p>Tədrisin (öyrənmənin) nəticələri</p>	<p>alınmasının yollarının axtarılması ilə bağlı elmi-nəzəri biliklərin formalaşdırmaqdır.</p> <p>Fənnin ümumi tədrisi prosesində tələbələrdə:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Müharibələr tarixi haqqında ümumi məlumat; • Hərb işi və döyüş sənəti məsələləri ilə bağlı biliklərin formalaşması. • Bəşəriyyətin tarixi inkişafında və onun maddi-mədəniyyətində müharibələrin yeri; • Sivilizasiyanın mənşəyi və inkişafında müharibə faktorunun araşdırılması; • Hərb sənətinin və hərbi texnologiyaların yaranması, tarixi inkişaf xüsusiyyətləri öyrəniləcək; • İnsanlığın yaranışından müasir dövrə kimi mövcud münaqişə və müharibələrin tarixinin ən önəmli hadisələri haqqında tam təsəvvür formalaşacaqdır.
<p>Qaydalar (Tədris siyasəti və davranış)</p>	<p>Davamiyyət Tələbələrin bütün dərslərdə iştirakı vacibdir. Tələbə müəyyən üzürlü səbəblərdən (xəstəlik, ailə vəziyyəti və s.) dərslərdə iştirak edə bilmirsə, o zaman bu haqda fakültə dekanlığına məlumat təqdim etməlidir. Fənn üzrə ümumi dərslər saatlarının 25 faizindən çoxunda iştirak etməyən tələbə imtahana buraxılmır.</p> <p>Dərsə gecikmələr və ya digər dərs pozuntuları Dərsə 10 dəqiqədən artıq gecikən tələbə auditoriyaya buraxılmır. O, yalnız növbəti dərsdə iştirak edə bilər.</p> <p>Yoxlama işi Yoxlama işində iştirak etməyən tələbə qeyri-müvəffəq qiymət alır. Əgər tələbə üzürlü səbəbdən yoxlama işində iştirak edə bilməmiş və bu haqda dekanlığa məlumat vermişsə, o zaman həmin tələbə yoxlama işini növbəti həftə yazı bilər.</p> <p>İmtahanlar Tələbələrin imtahanda iştirakı və ya imtahanın buraxılması ilə bağlı bütün məsələlər fakültə rəhbərliyi tərəfindən həll olunur. Aralıq və yekun imtahanının mövzuları tələbələrə imtahandan əvvəl verilir. Aralıq imtahanının sualları yekun imtahanında təkrarlanmır.</p> <p>Fənni bitirmək qaydası Universitetin qaydalarına uyğun olaraq kursu bitirmək üçün ümumi müvəffəqiyyət faizi 60 və daha çox hesab edilir. Kəsiri olan tələbə bu fənni növbəti semestr və ya növbəti il təkrarən götürə bilər.</p> <p>İmtahan qaydalarının pozuntuları Aralıq və yekun imtahanları vaxtı tələbə tərəfindən imtahanın gedişinin pozulması, imtahanda istifadəsinə yol verilməyən əlavə vəsaitlərdən (kitab, konspekt-dəftər, mövzunun yazıldığı vərəq, telefon, diktofon, mikrodinləyici qurğu və s.) istifadə edilməsi və köçürmə qadağandır. Bu qaydaya əməl etməyən tələbə imtahan zalından çıxarılır, onun imtahan işi ləğv olunur və tələbə 0 (sıfır) qiymətlə imtahandan kənarlaşdırılır.</p>

Tələbənin davranış qaydaları Dərs zamanı dərs prosesini pozmaq və qeyri-etik hərəkətlər etmək, yersiz və icazəsiz müzakirələr aparmaq, mobil telefondan, dinləyici qurğu və radiodan istifadə etmək, həmin dərsə aid olmayan digər fəaliyyətlə (kitab oxumaq, yazmaq, şəkil çəkmək və s.) məşğul olmaq qadağandır.			
Cədvəl (dəyişdirilə bilər)			
Həftə	Tarix (planlaşdırılmış) saatlar	Fənnin mövzuları	Dərslik/ Tapşırıqlar
1.	20.02.2019 22.02.2019 11.50	Mövzu 1. Dünya savaş tarixinə və hərbsünaslığa giriş Mövzu 2. Müharibələr tarixinin predmeti, tədqiqat obyekti və vəzifələri.	A1 3 6 9 B16 20
2.	27.02.2019 01.03.2019	Mövzu 3. Hərbi terminologiya və müharibələrin öyrənilmə metodikası. Mövzu 4. Hərb tarixi anlayışı. Müharibələrin səbəbləri, gedişatı və yekunlaşması. Savaşların iqtisadi və siyasi aspektləri	A 1 3 12 B16 20 23
3.	06.13.2019 13.03.2019	Mövzu 5. Məşğələ Mövzu 6. Hərbsünaslığın və ya hərbi elminin formalaşması və quruluşu.	A 1 6 12 B16 20
4.	15.03.2019 15.03.2019	Mövzu 7. Məşğələ Mövzu 8. Hərbi nəzəriyyə və ideoloji aspektlər.	A 1 7 8 10 B16,15,13,14
5.	27.03.2019 29.03.2019	Mövzu 9. Məşğələ Mövzu 10. İlk savaşlar və erkən hərbi toqquşmalar.	A 9,12 B16,20
6.	29.03.2019 03.04.2019	Mövzu 11. Məşğələ Mövzu 12. Münaqişələr və onların öyrənilməsi.	A 1,9,12 B 16
7.	05.04.2019 05.04.2019	Mövzu 13. (yoxlama) Mövzu 14. Dünya və Azərbaycan qədim savaşlar dövründə. E.ə. V-II minilliklər	A 2,3,4,6,9 B 13,18
8.	10.04.2019 12.04.2019	Mövzu 15. Manna və Midiya dövlətlərinin müharibələri və onların hərbi işi. Kimmer, skif, sak və sarmatların döyüş sənəti və hərbi işinin dövrün müharibələrinə təsiri Mövzu 16. Aralıq imtahanı (1-9-cü mövzular)	A 4,6,7,8 B 16
9.	12.04.2019 17.04.2019	Mövzu 17. Antik dövrün müharibələri. E.ə. I minilliyin əvvəli – eramizin III yüzilliyi. Atropatena və Albaniya dövlətlərinin apardığı savaşlar və onların döyüş sənəti Mövzu 18. Dünya və Azərbaycan son antik və erkən orta əsrlərdə yeni savaş və hərbi texniki nailiyyətlər dövründə. Xalqların Böyük Köçü və hərbi feodal təbəqəsi.	A 2,4,6,12 B 14,23
10.	19.04.2019 19.04.2019	Mövzu 19. Məşğələ Mövzu 20. Azərbaycanda orta əsrlər dövründə hərbi işi və döyüş sənətinin inkişafı.	A 2,3,5,6,9 B 17,18,19
11.	24.04.2019 26.04.2019	Mövzu 21. Məşğələ Mövzu 22. İnkişafetmiş orta əsrlərin müharibələri. Azərbaycan Ərəb Xilafəti, Böyük Səlcuq və Monqol imperiyaları zamanında.	A 7,8,9,10 B18,19,22,24 ,25
12.	01.05.2019 03.05.2019	Mövzu 23. Orta Əsrlər dövlətlərinin savaş ənənəsi və hərbi nəzəriyyəsi. Cəngavərlik institutu və onun tənəzzülü (er. VI – XVI əsrləri) Mövzu 24. Son orta əsrlər və yeni dövrdə hərbi işində və döyüş sənətində çevriliş. Yeni texnologiyaların	A 7,8,9,10,12 B 16,17,18,21,2 2

		müharibələrin gedişinə təsiri, Böyük Coğrafi Kəşflər və müstəmləkəçilik. (er. XVII-XX əsrləri)	
13.	08.05.2019 05.05.2019	Mövzu 25. İndustrial dövrün müharibələri və Yeni dövrün hərbi işi. İlk hərbi doktrinalar və traktatlar. Geosiyasət və geoiqtisadi amillərin döyüş sənətinə, taktika və strategiyaya təsiri, geostrategiyanın təşəkkülünün yekunlaşması (XVIII-XXI əsrlər) Mövzu 26. Azərbaycan Avropa müstəmləkəçiliyi dövründə, Səfəvi və Əfşar səltənətlərinin tənəzzülü və yeni dünya sisteminin yaranması şəraitində.	A 10,12,11 B 15,16,18
14.	15.05.2019 17.05.2019	Mövzu 27. Məşğələ Mövzu 28. Dünya və Azərbaycan odlu silahların yayılması və hərbi texnikanın inkişafı dövründə. Birinci Dünya Müharibəsi və onun hərbi işinə və döyüş sənətinə təsiri.	A 1,11, 12 B 15,16
15.	22.05.2019 24.05.2019	Mövzu 29. Dünya və Azərbaycan strateji və kütləvi qırğın silahları yarandığı çağda. İkinci Dünya Müharibəsi və onun hərbi işinə təsiri. “Soyuq müharibə”, Qloballaşma, “informasiya müharibəsi” və Müasir savaş tendensiyaları. Mövzu 30 Məsləhət	A 1,11,12 B 16

“Müharibələr tarixi” fəninindən təqdimat mövzuları və tərtibi qaydaları.

Fənn ilə bağlı seçmə mövzu ətrafında müstəqil fərdi təqdimat hazırlanması (Aşağıda təqdimat mövzuları göstərilib)

1. İbtidai icma cəmiyyətində münaqişə və hərbi toqquşmalar
2. Erkən sivilizasiyaların savaşları
3. Qədim Misir fironluğunun hərbi işi və müharibələri
4. Qədim İkiçayarasının müharibələri
5. İlk imperiyaların hərbi işi məsələsi
6. Akkad çarlığının ordusu və müharibələri
7. Assuriya imperiyasının hərbi işi və savaşları
8. Manna çarlığının hərbi gücü və savaşları
9. Midiya imperiyasının hərbi işi və müharibələri
10. Əhəməni imperiyasının müharibələri
11. Yunan-İran müharibələrinin hərbi sənətinə təsiri
12. Qədim Hindistanın hərbi işi və hərbi nəzəriyyəsi
13. Qədim Çinin hərbi işi və hərbi nəzəriyyəti
14. Qədim Anadolunun hərbi ənənəsi
15. Qədim Yunanıstanın hərbi işi məsələsi
16. Makidoniya səltənətinin savaşları və hərbi işi
17. Qədim Roma və Karfagen
18. Pun müharibələri
19. Roma imperiyasının hərbi işi və işğalları
20. Avrasiya xalqlarının hərbi sənəti və savaşları
21. “Xalqların Böyük köçü” dövründə hərbi işi
22. Türk xalqlarının döyüş sənəti və hərbi işi
23. Bizans və Sasani müharibələri
24. Ərəb Xilafətinin hərbi işi və işğalları
25. Səlib (Xaçlı) səfərləri zamanı hərbi işi
26. Yüzdillik müharibə zamanı hərbi işi
27. Monqol imperiyasının hərbi işi və işğalları

28. Rusiyanın hərbi güc kimi təşəkkülü və inkişafı
29. Osmanlı səltənətinin hərbi yüksəlişi
30. “Böyük Coğrafi kəşflər” dövründə hərbi işi
31. Avropa dövlətlərinin “İntibah dövrü” müharibələri və hərbi işi
32. Avropa dövlətlərinin müstəmləkəçi müharibələri
33. Amerika və Afrika xalqlarının hərbi işi və döyüş sənəti
34. İtaliya müharibələri zamanı hərbi işi
35. Osmanlı-Rusiya (Türk-Rus) savaqları zamanı hərbi işi
36. Osmanlı-Səfəvi müharibələri zamanı hərbi işi və döyüş sənəti
37. Otuzillik müharibə zamanı hərbi işi
38. Avropa və dünya XVIII yüzilliyin savaqlarında
39. İnkilabi müharibələr dövründə hərbi işi
40. Avropa və dünya XIX yüzilliyin savaqlarında
41. Sənaye çevrilişi dövründə hərbi işi
42. Birinci Dünya müharibəsi zamanı hərbi işi
43. İkinci Dünya müharibəsi zamanı hərbi işi
44. “Soyuq müharibə” dövründə döyüş sənəti və hərbi işi
45. 1990-2020-ci illərin hərbi işi, döyüş sənəti və yeni hərbi tendensiyalar

Təqdimatlara müstəqil ad verilməli, 12 şrift, TNR və 1 interval ilə tərtib olunmalıdır. Mütləq elektron nüsxə və illustrativ materiallar slayd şəklində müvafiq proqram təminatında yığılmalıdır. Minimum 8 şəkil və 5 slayd ola bilər. Təqdimatın mətni çap edilərək təqdim olunmalı, slayd isə müəllimin elektron poçt ünvanına göndərilməlidir. Təqdimat 5 bal ilə qiymətləndirilir. Hər iki təqdimata yüksək səviyyədə hazır olan tələbələr tam balı ala bilər.

“Müharibələr tarixi” fəninindən məşğələ mövzuları və hazırlıq üzrə məsləhətlər.

1. Qədim Şərqlə və onun savaqları (Misir, Elam, Şumer, Akkad, Assuriya, Het və Mittaniya)
2. İlk qalalar və istehkamlar. Dünyanın müdafiə memarlığı ənənəsinin yaranması
3. İlk döyüş texnikası və hərbi nəzəriyyələr
4. *Müharibələrin təsnifatı problemi – Dini, işğalçı, inqilabi, qarətçi və azadlıq müharibələri*
5. Hərbi elmi (hərbşünaslıq), kofliktologiya, geostrategiya və geosiyasətin sülh problemlərinə və müharibələrə baxışı
6. Azərbaycanın dünya hərbi işində və döyüş sənətində yeri
7. Dünya müharibələri, total savaqların ortaya çıxması, militarizasiya və demilitarizasiya məsələlərinin müasir həlli yolları

Məşğələ üçün tövsiyyə olunan ədəbiyyatlar

- I. Ancient armies of the Middle East. Editor Windrow M. Oxford, Osprey, 1999, 51 p.
- II. Tarihi dəyişdirən savaqlar. Çimen A və G.A. Göğebakan. İstanbul, Timaş, 2011, 429 y.
- III. Çimen A. Tarihi dəyişdirən askerlər. İstanbul, Timaş, 2011, 352 y.
- IV. Donuk, A. Eski Türk devletlerinde idari ve askeri ünvan ve terimler. İstanbul, TDAV, 1988, 109 y.
- V. Həşimov Davud. Hərbi politologiyanın problemləri. Bakı, Azər nəşr, 2003, 144 s.
- VI. Qəhrəmanlıq dastanı. Çobanov M.N. və Çobanlı M.M. Bakı, Təhsil, 2000, 112 s.
- VII. Авдиев В. И. Военная история древнего Египта. Возникновение и развитие завоевательной политики до эпохи крупных войн XVI-XV вв. до х.э. Том I. Москва, Издательство "Советская наука", 1948, 240 с.

- VIII. Авдиев В. И. Военная история древнего Египта. Период крупных войн в Передней Азии и Нубии в XVI-XV вв. до н.э. Том II. Москва, Издательство Академии наук СССР, 1959, 148 с.
- IX. Керимов В.И. Оборонительные сооружения Азербайджана. Баку, Огуз эли, 1998, 132 с.
- X. Кревельд, М. Ван. Трансформация войны. Пер. с англ. АНО «ИРИСЭН». Москва, Альпина Бизнес Букс, 2005, 344 с.
- XI. Окшотт Э. Археология оружия. От бронзового века до эпохи Ренессанса./пер.с англ. М.К. Якушиной. Москва, ЗАО Центрполиграф, 2006, 398 с.
- XII. Творцы античной стратегии. От греко-персидских войн до падения Рима/ авт.-сост. Виктор Дэвис Хэнсон; пер.с англ. Б.Сыркова. Москва: АСТ, 2015, 315 с.
- XIII. Abbasbəyli A.N., Yusifzadə S.Z. Beynəlxalq münasibətlər tarixi (ən qədim dövrlərdən XIX yüzilliyin 70-ci illərinin sonuna qədər). Dərslik. Bakı, BDU nəşriyyatı, 2009, 309 s.
- XIV. Bjezinski Z.K. Böyük şahmat taxtası. Amerikanın hökmranlığı və onun geostrateji imperativləri. İngiliscədən tərcümə: Y. Əsədov. Bakı: Qanun Nəşriyyatı, 2011, 328 s.
- XV. Darabadi P.Q., Əliyev N.A. Xəzər bölgəsində geosiyasi rəqabət və Azərbaycan. (Qədim dövrlərdən XX əsrin sonuna qədər). Bakı, BAHDM, 2001, 131 s.
- XVI. Zamanov O.A. Müharibə, onun mənşəyi və öyrənilməsi (tarixşünaslıq və mənbəşünaslıq). //Azərbaycan Arxeologiyası, Cild 20. N1, 2017. Səh. 17-40
- XVII. Геополитика: Антология. - М.: Академический Проект; Культура, 2006. - 1004 с.
- XVIII. Морально-этические нормы, война, окружающая среда: Пер.с англ. Под ред. И.Т. Фролова. Москва: Мир, 1989, 254 с.
- XIX. Словарь античности./пер.с нем. Отв.ред. В.И.Кузишин. Москва, Прогресс, 1989, 704 с.
- XX. Эволюция военного искусства: Этапы, тенденции, принципы. В.В.Ларионов, Н.А. Антонов, И.Я. Выродов и др.; Под ред. Ф.Ф.Гайворонского. – Москва, Воениздат, 1987. 246 с.

Bu mövzulara kurs boyu şifahi cavab verilməli və tövsiyyə olunmuş xarici dildə olan ədəbiyyatlardan istifadə olunmalıdır. Tələbə məşğələ zamanı mövzunu izah etməli, sual-cavabda iştirak etməli və faydalandığı mənbələri əsaslandırmalıdır. Dərs zamanı müxtəlif ədəbiyyatlardan istifadə etməsini təsdiqləyən qeydlər, mənbənin sürəti və ya kitabxanadakı inventarlaşma məlumatları olan seminar dəftəri olmalıdır. Məşğələ zamanı fəal olan tələbələr aktivlik balı ilə qiymətləndirirlər. Aktivlik 10 baldır və hər dərs hazır olan tələbə sonda ən yüksək balı ala bilər.